

ВИЗНАЧНИК ХВОРОБ ТА ШКІДНИКІВ ВИНОГРАДУ

syngenta[®]

МІЛДЬЮ, АБО НЕСПРАВЖНЯ БОРОШНИСТА РОСА

Збудником захворювання є монофаговий гриб *Plasmopara viticola*, який належить до царства *Chromista*, відділу *Oomycota*, порядку *Peronosporales*.

Мілдью є найбільш небезпечною і найпоширенішою хворобою винограду. Нею уражуються всі зелені частини рослини: пагони, грона, листя, вусики, суцвіття.

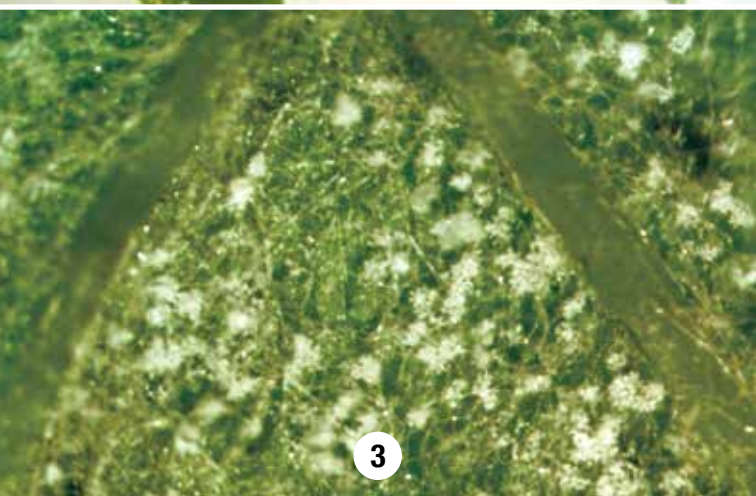
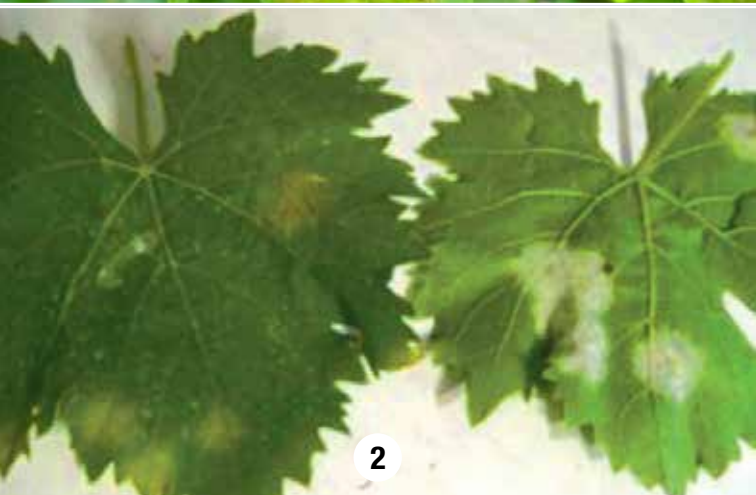
Характеризується появою блідо-зелених або жовтуватих маслянистих плям на листках ①. У вологу погоду на ураженій тканині з нижньої частини з'являється білий наліт ② ③. Пізніше плями стають червонувато-бурими, уражена тканина некротизується, після чого ягоди і листя винограду опадають, не виключено й всихання грон і суцвіть рослини.

На молодих пагонах, вусиках, квітконіжках формуються видовжені, злегка вдавлені бурі плями, що вкриваються білим нальотом. Квітки в суцвіттях буріють і засихають. При ураженні ягід навколо плодоніжки утворюється синювато-фіолетова облямівка, самі ягоди стають темно-бурими, у вологу погоду вкриваються білим нальотом, у суху — деформуються та засихають. Ягоди уражуються лише в молодому віці.

Джерело первинної інфекції — ооспори гриба, які зимують в опалих уражених листках та ягодах. Вторинне — літні зооспорангії ④. Розвитку хвороби сприяють волога погода, роса, тумани та перепади температури повітря (11–30 °C).

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- зниження асиміляційної поверхні, продуктивності рослин та якості ягід;
- падає зимостійкість рослин;
- недобори і втрати врожаю ягід сягають до 80 %;
- вино, приготоване з уражених грон, є частково некондиційним, має підвищену кислотність, знижену цукристість.

syngenta®

ОЇДИУМ, АБО БОРОШНИСТА РОСА

Збудником хвороби є гриб *Erysiphe necator* (анаморфна — *Oidium tuckeri*), який належить до відділу *Ascomycota*, порядку *Erysiphales*.

Хвороба проявляється у роки зі спекотним літом. Гриб уражує всі зелені частини рослини. На листі спочатку з'являються дрібні світлі плями, які поступово покриваються попелясто-сірим борошнистим нальотом ⑤. На пагонах формуються темно-коричневі розпливчасті плями, які після здерев'яніння набувають червонувато-коричневих чітких контурів ① ②.

Під час ураження зелених ягід на їх поверхні з'являються коричневі дрібні плями з борошнистим нальотом ③ ④, ягоди припиняють ріст і розвиток, темнішають, твердіють та засихають, а у вологу погоду — загнивають. У спекотну погоду уражені рослини мають запах гнилої риби.

Джерело інфекції — уражені пагони рослин, в бруньках яких зимує грибниця патогену, а навесні — конідіальне спороношення ⑥. Розвитку хвороби сприяє чергування засушливих і вологих періодів (температура 5–40 °С, вологість повітря 25–100 %). У краплинній волозі конідії не проростають.

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- зниження асиміляційної поверхні, зниження врожаю і його якості;
- уражені пагони вимерзають за незначного зниження температури;
- уражені ягоди розтріскуються, загнивають і стають непридатними для вживання.

syngenta®

СІРА ГНИЛЬ

Збудником хвороби є гриб-поліфаг *Botrytis cinerea* (телеоморфа — *Botryotiana fuckeliana*), який належить до відділу *Ascomycota*, порядку *Leotiales*.

Хвороба проявляється на ягодах під час досягання, в міру збільшення цукристості соку. В умовах високої вологості розвивається на листках, їх черешках, пагонах і суцвіттях, на зелених ягодах, а також на саджанцях під час їх зберігання.

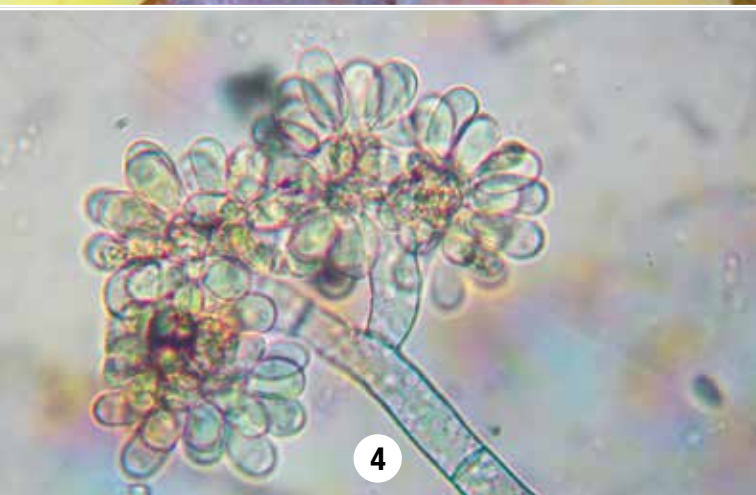
На листках з'являються бурі плями ① — відмерлі частини, які у вологу погоду вкриваються грибним нальотом. Під час дозрівання ягоди буріють, покриваються сірим пліснявим нальотом, розм'якшуються ② ③.

В умовах сухої спекотної погоди уражені ягоди всихають, їх сік набуває специфічного запаху, цукристість його підвищується. У цьому випадку сіра гниль розвивається за типом «благородної гнилі». Із сусла такого врожаю не можна отримати високоякісне вино. Сіра гниль розвивається на гронах під час їх зберігання та транспортування.

Джерело інфекції — уражені ягоди, що осипалися, листки, пагони, рослинні рештки, на яких гриб зберігається у формі склероціїв, та конідіальне спороношення ④. Розвитку хвороби сприяють високі волога та температура. Ураження ягід зростає після фізіологічного розтріскування, пошкодження їх шкідниками або градом та ураження оїдіумом.

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- зниження врожаю на 50–60 %;
- уражені ягоди кислі, з неприємним запахом плісняви, непридатні для приготування вина;
- вина з хворих ягід мають неприємний запах, швидко прокисають.

syngenta®

АНТРАКНОЗ

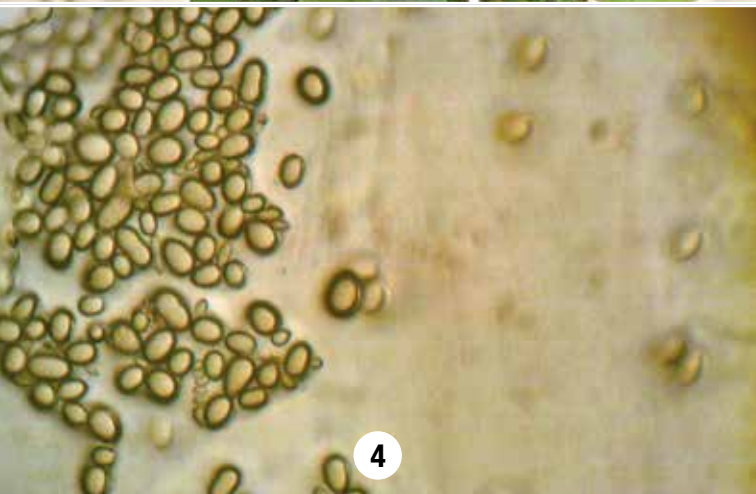
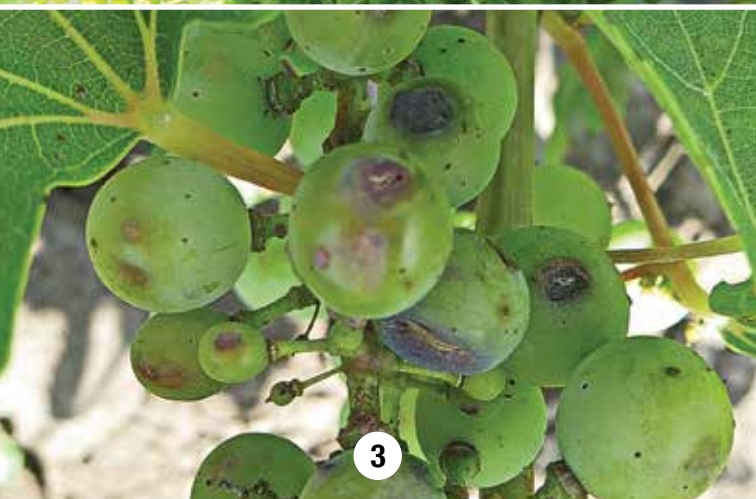
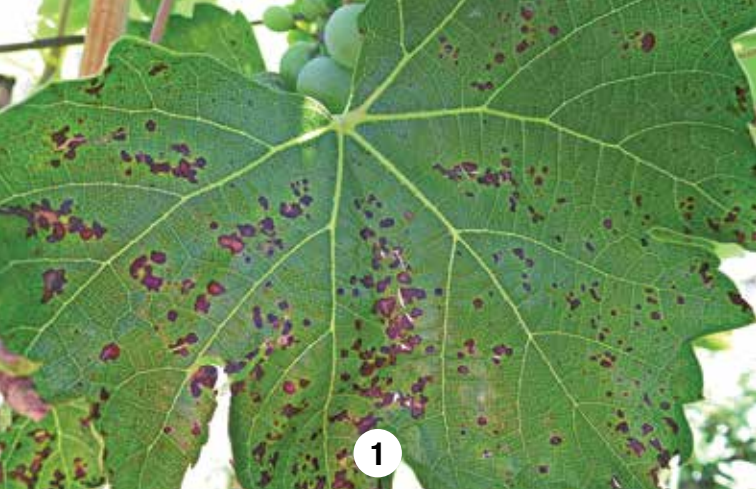
Збудником хвороби є *Elsinoe ampelina* (анаморфна: *Gloesporium ampelophagum*), який відноситься до відділу *Ascomycota*, порядку *Dothideales*.

Антракноз уражує ягоди та всі зелені частини виноградного куща. На листках з'являються сірі або бурі плями різної форми з червоно-бурою облямівкою ①. Уражена тканина в суху погоду розтріскується і випадає, утворюється дірчастість листків. На ягодах плями злегка вдавлені, округлі, коричневі з фіолетовим відтінком, пізніше — сірі з темно-фіолетовою облямівкою ③. На молодих пагонах утворюються невеликі коричневі або бурі плями, які пізніше витягуються в довжину, заглиблюються у тканину у вигляді виразок з бурою облямівкою ②.

Джерело інфекції — уражені рослини і рештки з конідіальним та сумчастим спороношенням ④, оідіями та цистами. Розвитку хвороби сприяють температура 11–40 °C (оптимум 23–32 °C) та часті дощі. У другій половині літа розповсюдження хвороби зупиняється у зв'язку з припиненням дощів.

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- уражені пагони стають крихкими і ламаються від незначного вітру;
- пагони повільно визрівають і часто вимерзають;
- уражені кущі відстають у рості, через 3–4 роки після ураження гинуть;
- знижується урожай ягід.

syngenta®

ЧОРНА ПЛЯМИСТІТЬ (ФОМОПСИС, ЕСКОРІОЗ, ВІДМИРАННЯ ПАГОНІВ)

Збудником хвороби є *Phomopsis viticola*, який належить до відділу *Ascomycota*, порядку *Diaportales*.

Ознаки хвороби проявляються як на зелених, так і на здерев'янілих органах рослин. Перші ознаки з'являються на вузлах однорічних пагонів у вигляді чорно-бурих округлих крапок, які пізніше утворюють поздовжні смуги ② ③. На листках виникають дрібні темно-коричневі плями з зеленувато-жовтою облямівкою. Уражені листки деформуються, опадають. Іноді уражуються дозрілі ягоди, які стають темно-фіолетовими ④. На здерев'янілих однорічних пагонах та багаторічній деревині, лозі, штамбах хвороба викликає знебарвлення кори, на ділянках якої утворюються плодові тіла гриба — пікніди ①.

Джерело інфекції — уражена деревина рослин і кора з грибницею гриба та пікноспори навесні ⑤. Розвитку хвороби сприяє висока вологість повітря та температури 15–35 °C (оптимум — 23 °C).

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- деформація і передчасне відмирання уражених листків;
- уражені пагони ламаються, частина їх вимерзає в зимовий період;
- уражена лоза є непридатною для вирощування саджанців (низьке калюсооутворення, саджанці, отримані з неї, сприйнятливі до хвороб).

syngenta®

КОРОСТЯНИЙ КЛІЩ (ВИНОГРАДНИЙ ПОВСТЯНИЙ КЛІЩ) – ERIOPHYTES VITIS PGST

Клас: Павукоподібні (*Arachnida*)

Відділ: Акариформні кліщі (*Acariformes*)

Родина: Кліщі галові чотириногі (*Eriophyidae*)

Тіло видовжене, циліндричне, довжиною 0,15 мм ❶. Покрови молочно-білі або солом'яно-жовтого кольору. Дві пари ніг. Лапка з непарним кігтикком. Коростяному кліщеві властивий статевий диморфізм. Впродовж вегетаційного періоду має 7–8 генерацій. Зимує під покривними лусочками бруньок.

Шкідник знаходиться на нижній стороні листків. При проколюванні листків і виділенні слини коростяним кліщем утворюється заглибина з нижньої сторони листка, заповнена білим, а пізніше — червоно-бурим пушком ❸. З верхньої сторони утворюється випуклість ❷. На відміну від пушку мілдью, цей повстяний наліт не стирається. Випуклості на верхній стороні листків стають жовто-бурими, а в червоних сортів винограду — червонуватими. При великій кількості кліщів повстяні плями зливаються, листки згортаються та звисають донизу. При доброму рості кущів ураження помітне лише на нижньому ярусі. Друге покоління іноді пошкоджує в середині літа верхні яруси листків. При високій вологості кліщі можуть уражувати грона винограду, які вкриваються повстю ❹. Сильному розвитку кліщів сприяє спекотна суха погода. Розповсюджуються кліщі вітром, посадковим матеріалом, обладнанням тощо.

ШКОДОЧИННІСТЬ:

- зниження фотосинтезуючої поверхні листків;
- викликають значне зниження врожаю та впливають на якість винограду.

ФІЛОКСЕРА ВИНОГРАДНА

Клас: Комахи (*Insecta*)

Ряд: Напівтвердокрилі (*Hemiptera*)

Родина: *Phylloxeridae*

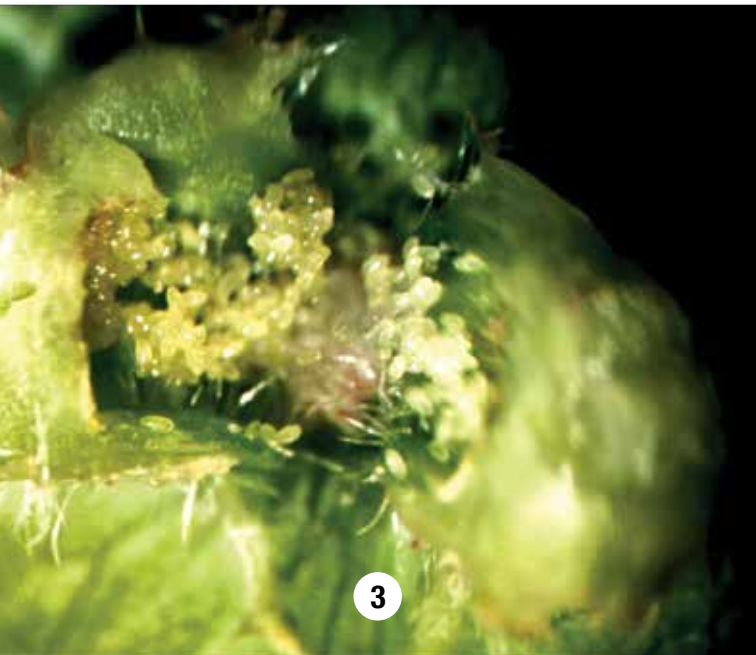
Карантинний об'єкт. У XIX столітті філоксери було завезено з США до Європи. Живиться тільки на американській виноградній лозі й гібридах, отриманих від схрещування європейських сортів з американськими видами винограду. Залежно від способу життя і шкодочинності філоксера має дві форми: кореневу і листову.

Самка кореневої форми завдовжки 1–1,2 мм, видовжено-овальна, зеленувата або бурувато-жовта; вусики тричленикові; хоботок довгий, заходить за основу задніх ніг; на верхній частині тіла — 70 темних бородавок, розміщених рядами. Самка листової, або галової форми більш округла, жовто-зелена, з коротшим хоботком; на тілі немає темних бородавок ³. Проміжні форми шкідника: крилата німфа і двостатеві (амфігонні) покоління. Личинки першого віку завдовжки 0,3–0,4 мм, молочно-жовті, в галах перетворюються на самиць. Навесні за температури ґрунту 12–13 °С личинки починають живитися соком на листі, утворюючи гали на нижньому його боці ¹ ². На європейських і азійських сортах винограду личинки до листка присмоктатися не можуть і гинуть. Частина личинок, починаючи з другого покоління, переходить на корені й утворює кореневу форму філоксери. В кожному наступному поколінні число личинок кореневої форми збільшується; в останньому (осінньому) поколінні майже всі личинки переходять у ґрунт. Личинки, що залишилися на листі, з настанням холодів гинуть.

В Україні листові форми філоксери дає 5–7 поколінь. Зимують личинки першого, рідше другого віків на коренях. Поширюється філоксера з посадковим матеріалом, а також за допомогою вітру, води й садового реманенту.

Шкодочинність:

- при заселенні лози листовою формою філоксери знижується асиміляція листків, уповільнюється ріст рослин, знижується врожай;
- на багаторічних коренях у місцях живлення утворюються жовна (туборозитети) і виразки, в які проникають гнильні бактерії та сапрофітні гриби;
- хворі куці незабаром припиняють утворювати плоди, а потім гинуть.

syngenta®

syngenta[®]

03022, м. Київ,
вул. Козацька, 120/4, 3-й поверх

тел.: +380 (44) 494 17 71

факс: +380 (44) 494 17 70

Консультаційний центр

тел.: 0 800 50 04 49

Безкоштовно зі стаціонарних телефонів в Україні

www.syngenta.ua